

Серія “ГОЛОСИ ЄВРОПИ”

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ

**Emily
BRONTË**

**WUTHERING
HEIGHTS**

Емілі БРОНТЕ

БУРЕМНИЙ ПЕРЕВАЛ

Роман

*Переклад з англійської
Елли ЄВТУШЕНКО*

КИЇВ • ЗНАННЯ

Розділ I

1801. Я щойно повернувся від свого орендодавця — єдиного сусіда, який мені набридатиме. Краї тут, безперечно, прекрасні! Думаю, у всій Англії я не зміг би знайти місцини, настільки віддаленої від людської метушні. Справжній рай для мізантропа; а містер Хіткліф так пасує до цього усамітнення, яке нам випадає поділяти. Лепський дядько! Він і не уявляв собі, які почуття до нього затеплились у моєму серці, коли я під'їхав і помітив, як він підозріло насупив брови, ховаючи під ними чорні очі, і як його пальці з затятою рішучістю ще глибше сховалися в кишенях пальта, щойно я виголосив своє ім'я.

— Містер Хіткліф? — сказав я.

Він кивнув головою у відповідь.

— Містер Локвуд, ваш новий орендар, сер. Маю честь відрекомендуватися одразу по приїзді, а також висловити надію, що я не завдав вам клопоту своєю наполегливістю, з якою я добивався оренди маєтку Трашкрос-Грейндж; я чув, що ви вчора розмірковували...

— Трашкрос-Грейндж — це моя власність, сер, — перебив він мене, здригнувшись. — Я не дозволив би нікому завдавати мені клопоту, якби міг перешкодити цьому. Заходьте!

Останнє слово було вимовлено крізь стиснуті зуби і означало швидше побажання: "Йдіть до біса", — навіть хвіртка, на яку він спирався, не супроводила слова жодним привітним рухом; і, думаю, саме ця обставина і змусила мене прийняти запрошення: я відчув зацікавлення в чоловікові, який здавався ще замкненішим, ніж я сам.

Коли він помітив, що мій кінь уже штовхає грудьми загорожу, він все-таки простягнув руку, щоб зняти ланцюг, а тоді з похмурим виглядом повів мене доріжкою. Коли ми зайшли у двір, він гукнув:

— Джозефе, заberi в містера Локвуда коня. І принеси вина.

“Ось і вся прислуга, — подумав я, почувши цей наказ. — Не дивно, що поміж плиток проросла трава, а живопліт стриже лише худоба”.

Джозеф був літнім — ні, старим чоловіком: певно, дуже старим, хоч і міцним та жилавим.

— Боже помагай! — виголосив він роздратованим тоном, забираючи мого коня; водночас він дивився на мене із таким кислим виразом обличчя, що я милостиво вирішив, що йому потрібна Божа поміч, щоб перетравити обід, а його набожний вигук ніяк не стосується мого несподіваного прибуття.

Обійстя містера Хіткліфа має назву “Буремний перевал”. Прикметник “буремний” є знаковим для цих похмурих країв, адже він вказує на шаленство природи, яке змушена була зносити ця місцина в негоду. Певно, тут у них у будь-яку пору дме свіжий вітер: можна уявити собі величезну силу північного буревію, глянувши на похилені низькорослі ялини за будинком та на ряд невеликих хирлявих чагарників, що простягли свої кінцівки в один бік, наче благаючи непривітне сонце про його дари. На щастя, архітектор подбав про те, щоб зміцнити будинок: вузькі вікна посаджені глибоко в стіні, а кути будівлі захищені великими кам’яними виступами.

Перш ніж переступити поріг, я спинився, щоб помилуватися гротескними різьбленнями, які щедро вкривали фасад, особливо навколо входних дверей; над ними, поміж веремією напівзатертих грифонів та безсоромних хлопчисьок, я помітив дату “1500” та ім’я “Гертон Ерншо”. Я хотів був зробити кілька зауважень та попросити в непривітного господаря коротко розповісти історію цього місця; однак його поведінка біля дверей свідчила про те, що я мушу або швидко зайти, або забиратися геть, а я не мав жодного бажання випробовувати його терпіння, доки не огляну оселю.

Одна-єдина сходинка вела прямо у велику залу, без будь-якого передпокою чи коридору; тут переважно це і називають “домом”. Зазвичай такий “дім” поєднує в собі кухню та вітальню; проте мені здалося, що в Буремному перевалі кухня була змушена відступити в інше крило: принаймні я розчув голоси та дзенькіт кухонного начиння десь глибоко всередині; та й

на великому каміні я не побачив жодних слідів запікання, варіння чи смаження; на стінах не блищали мідні пательні та бляшані друшляки. Утім, уздовж однієї зі стін височів аж до самого верху широкий дубовий буфет, у якому теплим сяйвом зблискували цілі ряди олов'яних тарілок, перемежованих срібними глеками та кухлями. Горище було нічим не підбите: уся його анатомія відкривалася допитливому окові, крім того місця, де його заступала балка, завалена вівсяними коржами та завішена яловичими, баранячими та свинячими окороками. Над каміном висіли зловісні старі рушніці та кілька сидельних пістолів; для краси на ньому стояло три яскраво розмальовані банки. Підлога була зроблена з гладенького білого каменю; стільці з високими спинками нехитрої конструкції були пофарбовані в зелений колір; одне чи два масивні чорні крісла зачалися в тіні. В арці під буфетом лежала величезна темно-руда самка породи пойнтер, оточена зграєю верескливих щенят; в інших кутках ховалися інші собаки.

Облаштування та вмеблювання виглядало б цілком природно, якби належало хазяйновитому фермеру Півночі з упертим виразом обличчя й міцними ногами, вигідно затиснутими в короткі бриджі та гетри. Такого індивіда, що сидить у кріслі за круглим столом, на якому піниться в кухлі ель, можна побачити за п'ять чи шість миль у будь-якому напрямку від цих пагорбів, якщо підібрати час після обіду. Але містер Хіткліфф разюче вирізнявся на тлі цього помешкання та подібного способу життя. На вигляд він був темношкірий, як циган, а за одягом і манерами — джентльмен, точніше, такий же джентльмен, як будь-який сільський сквайр: можливо, трохи неохайний, але ця недбалість його не псувала, адже він мав пряму й гарну осанку; і досить похмурий. Імовірно, хтось міг запідозрити його в певній вульгарній чваньковитості; проте якась співчутлива струнка в мені підказує, що справа тут не в цьому: я інстинктивно знаю, що його відлюдкуватість походить від огиди до бурхливої демонстрації почуттів і до завірянь у взаємній приязності. Він тримає і кохання, і ненависть у секреті, а якби хтось відкрито покохав чи зненавидів його самого, то він

розцінив би це як зухвалість. Ні, я забігаю наперед: я надто вільно приписую йому власні риси. Містер Хіткліфф може мати цілком інакші, ніж у мене, причини не подавати руки, коли йому доводиться з кимось знайомитися. Дозвольте сподіватися, що мій характер особливий: моя мила матінка казала мені, що я ніколи не матиму сімейного гніздечка; і минулого літа я переконався, що геть його не вартий.

Насолоджуючись цілим місяцем гарної погоди на морському узбережжі, я потрапив до товариства, де було пречудове створіння: справжня богиня в моїх очах — доки вона мене геть не помічала. Я ніколи не виказував свого кохання словами; проте якщо погляд може про щось розповісти, то навіть найбільший дурень міг би здогадатися, що я закохався по самі вуха. Урешті-решт вона зрозуміла мене і поглянула у відповідь — це був наймиліший погляд з усіх, що можна собі уявити. А що зробив я? Із соромом зізнаюся — я замкнувся в собі, наче равлик; із кожним поглядом я відступав усе далі, доки, зрештою, невинна бідолашка не почала сумніватися у власних чуттях і, охоплена сум'яттям через свою, як їй здавалося, помилку, не переконала свою матінку поїхати. Через цей дивний поворот я набув репутації холодної та безжальної людини; і лише я один можу оцінити, наскільки це було незаслужено.

Я сів скраю біля каміна навпроти того місця, до якого попрямував мій орендодавець, і спробував наповнити мовчазну паузу, попестивши собаку, що полишила свій виводок і пововчому рискала позаду моїх ніг, закотивши верхню губу і пускаючи поміж зубів слину в пошуках поживи. Мої пестоші викликали протяжне гортанне гарчання.

— Краще б вам залишити собаку в спокої, — прогарчав містер Хіткліфф в унісон, запобігаючи лютішим випадкам тварини ударом ноги. — Вона не звикла до пестошів — її тримають не як домашнього улюбленця, — тоді, зробивши крок до бічних дверей, він знову гукнув: — Джозефе!

Джозеф промугикав щось нерозбірливе з глибин підвалу, але не став завдавати собі клопоту тим, щоб піднятися; тож його господар пірнув униз до нього, залишивши мене *vis-a-vis*

з мерзенною самкою та парою лютих кудлатих вівчарок, які ревно стежили за кожним моїм рухом. Не бажаючи вступати в контакт із їхніми іклами, я сидів нерухомо; але, подумавши, що вони навряд чи зрозуміють мовчазні образи, я, на своє нещастя, вирішив взяти реванш, підмигуючи та корчахи гримаси до трійці, і якийсь вираз моєї фізіономії настільки розлютив мадам, що вона зненацька знавісніла й кинулася на мої коліна. Я відкинув її і квапливо посунув стіл між нами. Це здійняло справжню бучу: із шестеро чотириногих тварюк різного віку та розміру повибігали з потаємних лігвищ на середину кімнати. Мої п'ятки та поділ пальта стали об'єктами тваринного нападу; і, відбиваючись від найбільших тварюк кочергою, я був змушений голосно покликати на допомогу когось із домашніх, хто допоміг би відновити мир.

Містер Хіткліфф та його слуга піднялися сходинками підвалу з дратівливою флегматичністю; не думаю, що вони рухалися хоч на секунду швидше, ніж зазвичай, хоча коло каміна стояв справжній гвалт від схвильованого гавкоту. На щастя, з кухні наспіла поміч: дебела пані з підіткнутих фартахом, голими руками й вогненно-рум'яними щоками кинулася в епіцентр бійки, розмахуючи пательнею; вона орудувала цією зброєю та язиком так, що гвалт дивовижним чином стих, і, коли її господар прийшов на місце подій, вона стояла одна, віддихуючись, наче бурхливе море після сильного шквалу.

— Що тут у біса коїться? — спитав він, зиркаючи на мене так, що я ледве міг стерпіти це, ще й після такого негостинного поводження.

— Справді, якого біса! — пробурмотів я. — Зграя одержимих дияволом кабанів не могла б бути лютішою за тих ваших звірюк, сер. Ви з таким самим успіхом могли лишити незнайомця з виводком тигрів!

— Вони не зачіпають тих, хто нічого не торкається, — зауважив господар, ставлячи переді мною пляшку і посуваючи стіл на місце. — Собаки уважно стежать, і правильно. Келих вина?

— Ні, дякую.